

Kasvien keräys on hauskaa

Kasvien kerääminen on mielenkiintoinen ja hyödyllinen vapaa-ajanharrastus, varsinkin kouluikäisen nuorison mielestä, niin kuin me kaikki enemmän tai vähemmän oppikoulua käyneet Suomen kansalaiset tiedämme. Eräs luokkatoverini oli jo kolmannen luokan kesänä kerännyt vaadittavat kaksisataa kasvia, mutta oli siitä huolimatta aivan normaali lahjakas pojanviikari, niin leikkiin kuin tappeluunkin altis, vieläpä uskalsi hännätä viattomia opettajiakin. Hänestä tulikin lakimies ja pankinjohtaja. Mitä opimme tästä? Luonnollisesti sen, että jos aikoo pankinjohtajaksi, on syytä pysytellä hyvissä väleissä luonnontieteiden opettajan kanssa.

Minusta ei näytä tulevan pankinjohtajaa. Olen asettanut toiveeni lapsiin, mutta, tuota — mitenkähän lie moksautanut onena puusta, eihän se kauan moksahda... Toistaiseksi ei kukaan lapsistanikaan ole pankinjohtaja, onpa erällä heistä perusurakka, kasvienkeruukin, vielä pahasti kesken.

Ollessani vielä nuorempi kuin nykyisin asuin jonkin aikaa samassa talossa kuin eräs Tatu Vahlstedt-niminen yhteiskoululainen. Hänestäkin kerrottiin omituisia juttuja, mm. sanottiin hänen keränneen kasveja paljon enemmän kuin Posa oli määrännyt. Hänestä tuli — niinpä niin, kirjailijahan hänestä tuli. Huomaan, että päätelemistapani ei taidakaan olla ehdottoman johdonmukaista, koska Vaaskivestä edellisen esimerkin mukaan olisi pitänyt tulla tuomari tai pankkiherra. Ehkäpä johtui siitä, että hän ei suostunut käymään ylioppilaaksi, että hänestä ei tullut tuomaria. Kirjailijoista taas aniharvoin tulee pankinjohtajia. Kirjailijain pikuserkuista, toimittajista, saattoi joskus vanhoina hyvinä aikoina, jolloin vielä henkisellekin työlle annettiin arvoa, tulla pankinjohtaja. Tiedän Oulustakin ainakin kaksi tapausta. Tavallisesti toimittajat kyllä kuu-luvat pankkilaitoksen kannattaviin ellen sano kannattavimpiin voimiin, mutta pääsevät harvoin tiskin paremmalle puolelle muuta kuin pankin tarjoaman muuttaman tupakan ajaksi. Hyvä niinkin, mikäpä siinä, sillä aina siellä perähuoneessa joskus jotain merkillistäkin tapahtuu. Tuollaisen merkillisen tapahtuman jälkeen on toimittajan silloin tällöin nähty kävelevän pankista pää pystyssä.

On elokuu ja kaikki kasvattajantehtävistään vastuun tuntevat vanhemmat ovat huolissaan nuorten kasveista. Koska suurin osa kukista on kukkansa kukkinut ja heinät on tehty, on juuri sopiva aika havahtua huomaamaan, että nyt tai ei koskaan. Ja onhan niitä kasveja vieläkin, ainakin vintillä, missä säilytetään edellisten sukupolvien peruja, hyvin ja huolellisesti prässättyjä kotipihan kasveja ja eräitä harvinaisuuksia, jotka joku aikaisempi keräilijäpolvi on löytänyt jostain (tai saanut lah-

jaksi ahvenanmaalaisilta serkultaan, niinkuin kademieliset naapurit väittävät). Mutta kuka nyt vanhoista peruista, kun kasveja on hauska kerätä ja helppo löytää. Niin kuin kaikki siis tiedämme, varsinkin nyt, kun meidän ei tarvitse kerätä.

"Hyvä mies, mitä ajattelet. Mene nyt tuonne niitylle, tuota mettäpolkua, niin jo löytyy. On puolukkaa ja mustikkaa ja tuota violaa..."

Tuntuuko tutulta?

Nuorimies vastaa: "Niitäkö marjoja isä 'rässäisi', johan nyt!"

Kuka sanoikaan, ettei nyky-nuoriso kunnioita vanhempia ja viisaampia ihmisiä.

Vastaisin siis: "Hae ite sitte!"

Nuorison kasvattaminen on vaikeaa sen takia, että me "ikäihmiset" emme saaneet psykologista koulutusta, tarkoitetaan, että meille ei opetettu psykologiaa. Sensijaan lapsillemme opetetaan psykologiaa, mikä ilmeisesti heikentää heidän vastaanottokykyään.

Yritin siis olla vihainen ja tarkomas ilman oppikirjoja. Salakavalasti käväisi mielessäni tilanne, joka tosiaan oli jotenkin tuttu. Näin omituisen etten sanoisi ärsyttävän tutunnäköisen isokorvaisen pojanhuipelon koik kelehtivan tutunnäköistä polkua, joka vuoroin oli joustava neulaspolku halki salskean männikön, vuoroin mukurainen kivenkova savipolku halki villiintyneen pellon, vuoroin pehmeä, lämpimänkostea nurmipolku halki rantaniityn. Vähän väliä kuului samanmittaisen, mutta huomattavasti sivistyneemmän ja muutenkin varttuneemman näköisen miehen ääni: "Poika, katso eteesi! Onko sinulla jo tuo?" Tuo jälkimmäinen oli tuon edellisen koikkelehtijan isovelji.

Kuva häipyi, onneksi. Ravistin päätäni. Olin tainnut nukahda taikin välillä. Sitä ennen oli tosiaan ollut puhetta kasvien keräämisestä. Taas loikki kohti tutunnäköinen poika, luvalla sanoen vähän samaa tyyppiä kuin tuo muinainen keräilijä. Voitonriemuisena laski hän saaliinsa jalkojeni juurelle. Siinä oli viisi tuttua ja kymmenen vähemmän tuttua kasvia enemmän tai vähemmän juurineen, lehtineen ja terälehtineen. Kun yritin avata suuni, kiiruhti poika selittämään, että yhdeksänkin riittäisi, mutta että hän reiluna miehenä otti jo valmiiksi ensi kesää varten. Arveli Vänkyrän antavan niistä lisäpisteitä. Kysyin "vänkyrää", sain kuulla, että hän on "ope", mutta en saanut sen pitempää puheenvuoroa, sillä nuori luonnontieteilijä oli elementissään. Yhtä kasvia hän ei kuitenkaan tuntenut, niin, oikeastaan niitä oli useampiakin. Niiden heimon hän kyllä tiesi. Juuri herännyt kun olin, en osannut olla varuillani, vaan kysyin, eikö hän osannut tutkia kasveja. Säikähdin itsekin kysymystä, niin että hiki nousi otsalle. Nousin äkkiä, olin aivan selvästi kuulevinani ruokakellon

konkotuksen. Kiire taa soli oon-tevaa, sillä ruokailukutsu yleensä virkistää laiskankin muistia. Muistin, mitä kaikkea joka tapauksessa oli ollut tarkoitus tehdä ennen ruokaa. Kuulin kuitenkin kysymyksen, jota vaistomaisesti olin pelännytkin ("montako kasvia itse tutkit — iisää...?"), mutta en ollut kuulevinani.

Lapsuuden muistot ovat elämämme suloisimmat muistot, kuin aamuurinko, joka valaisee takkuista myöhäisempien aikojen estejuoksurataa. Muistin taas tuon isokorvaisen huipelon. Tässä kuvassa hän oli vielä melkoisen alamittinen sen lisäksi että jo silloin oli alipainoinen, mitä kukaan, joka tunsi hänen ruokahalunsa, ei voinut ymmärtää silloin eikä myöhemmin. Rentukka ja voikukka oli jo prässätty. Vuorossa oli punaailakki. Silloin pisti jossain, olisi kohan ollut omantunnonvapainen, joka joidenkin teoriain mukaan on jo tuollaisilla aikehitteineilläkin yksilöillä. Poika päätti tutkia kasvin. Laski emit ja mitä niitä nyt on, kodat ja muut kammarit, tutki lehtien muodot ja viivat — eihän niitä enää osaa oikealla tavalla edes nimittääkään. Linnän teorit ja kaavat sovellettiin. Ja hikisen kiel-tämättä uhrauksia vaatineen uurastuksen jälkeen oli tulos selvä: kasvin nimi löytyi... Mitä pahusta, sehän oli jotain aivan muuta kuin punaailakki. "Äiti, eikö tämä ookaan punaailakki?" Ja äiti vastasi: "Lapseni, tämä on punaailakki. Miten sinä nyt sellaista kysyt?"

Se poika ei enää kysynyt. Sil-lä hetkellä hän ei aivan selvästi vastannutkaan, mutisi vain jotta, että tarararaksum pi-pi-pirskinaale... Eikä hän sitten enää tutkinutkaan kasveja, kun oli siinä ympärillä niin paljon sellaisia ihan tuttuja, jotka ainakin tiesi, niin mitä sitä sellaisia, eihän se opettajakaan tarkoittanut semmottii. Ja jos ei isovelji aina heti sanonutkaan, kun se oli ollut sellainen keräilijä, omien sanojensa mukaan, niin tiesi sen sitten kuitenkin aina joku.

Niin, mukava niitä olisi kerätä, kasveja, kun vain olisi aikaa, niinkuin silloin lapsena.

P a n u.